

Alexandru ȘTEFAN

O „Năpastă” emoționantă

Există o lehamite (aș spune instinctivă) a oamenilor de teatru tineri față de dramaturgia românească cu subiect tradițional! „Țăranul român” a devenit treptat un termen peiorativ, ajungându-se la penibila situație în care „Fuck you EU.RO.PA.” să fie o galantă dovadă de inteligență, iar „satul” un spațiu al patetismelor!

Multă vreme am crezut că nu noi, oamenii de teatru, ne facem vinovați de asta, ci publicul atât de mofturos!

A trebuit să văd spectacolul **Năpasta**, în regia domnului Cătălin Naum, ca să înțeleg că, de fapt, regia tânără are o deficiență, și nu publicul! Cred că asistăm la un fenomen în masă, prin care o serie de tinere speranțe incapabile să înfăptuiască minuni cataloghează spectatorii drept „desacralizați”.

Spectacolul acesta nu era măreț! Din contră – nu știu dacă am mai spus asta cândva, dar Teatrul Pod e în esența sa un laborator grotowskian – deci am asistat la un teatru sărac, în care actorii nu se prostituau, iar regizorul nu era proxenetul lor!

Nu voi minți: m-am dus la spectacol cu o prejudecată gravă! Nu îmi ieșea din minte chipul lui Florin Zamfirescu din rolul lui Ion. Și nu știu de ce credeam că întregul spectacol va semăna cu filmul, față de care am numai laude!

În fine...aștept să înceapă spectacolul cu această dorință naivă în suflet: „Cum arată Ion și cât de nebun este el?”.

Cred că ceea ce am trăit în acele clipe caracterizează un spectator pus în situația de a-și cumpăra bilet: am trăit gândul unui om ce a citit textul, a văzut un film celebru, iar o a treia variantă nu i-ar mai putea satisface cu nimic curiozitatea primă! Nu încerc să fac apologia faptului că în Pod intrarea e liberă... cred că asta s-a subînțeles în rândurile de mai sus, ci încerc să demonstrez probabila angoasă de care vorbeam la început!

M-am înșelat fundamental: uitasem că domnul Naum face parte din acea generație de regizori care au un simț absolut uluitor al „românescului”. Personal am mai sesizat asta la domnul Ion Cojar și la doamna Sanda Manu. Această conștiință a individualității naționale îi ajută extraordinar de mult în a contura cu exactitate personajul țăranului român, simbolul continuității noastre istorice. Sunt ferm convins că e nevoie de foarte mult talent

Se vorbește în teatru deseori despre convenție – dacă înțelegem sau nu convenția scenei. Cred că poți sesiza convenția, și o poți gusta detașat numai în spectacolele lipsite de emoție!

Aici, din contră, acțiunea curgea ritmic, lăsând conflictul nu să izbucnească, ci să se sufoce în propria-i potență. Ion Nebunul pe care îl așteptam eu părea a fi întreaga scenă ce se zbătea într-o cămașă de forță până la epuizare. Apariția lui Dumitru (personajul mort) pe scenă, susținea tragismul piesei într-un mod cât se poate de firesc, ce nu a alunecat nici măcar o clipă pe panta banalului. Abia acum, la două zile după ce am văzut spectacolul, când stau și scriu aceste rânduri, îmi dau seama că nu am conștientizat atunci nicio convenție!

Jocul actoricesc se desfășura cu o atenție care cred că provenea din frică: era cea teamă pe care o nutresc de obicei amatorii, speriați de greutatea replicilor, și de faptul că există posibilitatea de a greși! E un proces cât se poate de instructiv și de benefic, dacă stau bine să mă gândesc, deoarece mobilizează întreaga ființă la o atenție dublă față de cea a unui actor profesionist, deseori sigur pe sine până la aroganță.

În plus, cred că numai asemenea manifestări artistice permit înnoiri. Tentativa de a da viață unui text sau unei teme atât de complicate nu o pot înțelege decât ca pe o inovație: și mai important decât atât, reușita a fost evidentă. O sală de bucureșteni – plictisiți de înghesuiala din metrou sau din autobuz – a fost impresionată de povestea unor vremuri apuse.

Mi se pare că următorul citat califică exact situația despre care vorbesc:

„De unde poate veni aceasta înnoire? De la cei ce sunt nesatisfăcuți de condițiile dintr-un teatru normal și care își asumă sarcina de a crea teatre sărace cu puțini actori, «ansambluri de cameră» care trebuie să se transforme în institute pentru actori, sau, mai mult, de la amatori ce lucrează în marginea teatrului profesionist, și care, prin ei înșiși, ajung la un «nivel tehnic» care este cu mult superior celui care este cerut în teatrul dominant: pe scurt, de la câțiva nebuni care nu au nimic de pierdut și cărora nu le este frică de o muncă grea!»

Teatrul Pod – Năpasta de I.L. Caragiale. Regia: Cătălin Naum. Cu: Raluca Caragioiu, Mihai Muntenița, Alex Roza, Mihai Dumitriu. Andrei Stoleru. Data reprezentației: 12 ianuarie 2007.

Florentina BRATFANOF

Piesa unui răsărit de soare

Peca Ștefan este un dramaturg lucid, capabil să-și stăpânească scriitura, să creeze dialoguri pline de viață și de savoare. **The Sunshine Play** arată un scriitor ajuns la acea etapă de stăpânire a mijloacelor de expresie în care comicul de limbaj și de situație se află pe primul loc.

Cele trei personaje se găsesc de la începutul până la sfârșitul piesei pe un acoperiș! Dan caută un răgaz de a-și alina singurătățile cu un *joint*, Iza vorbește mereu despre propria-i ratare (și-a dorit să se facă actriță, *dar...*), în timp ce despre *Cosminov*, un bulgar care o rupe greu pe englezește, înțelegem că este... mereu beat. Ei își intersectează destinele, iar întâlnirea aceasta se produce precum cea a traiectoriilor unor muște bete: pocnindu-se una pe alta în aer. Dacă Iza și Cosminov sunt într-un fel chinuit amantîi, Dan intră în joc după ce a ajuns pe acoperiș în mod cu totul întâmplător.

El spune exact acele lucruri pe care, de fapt, n-ar vrea să le spună și face acele fapte de care mai bine s-ar lipsi! Deși Iza este atrasă de Dan, Cosminov îi promite parcă un teren de viață mult mai stabil (se cunosc de cinci ani...). Pe el însă situațiile noi îl iau mereu pe nepregătite și nu pare cu adevărat conștient de lucrurile care se întâmplă în jurul lui. Pe parcursul piesei, este asemenea unei mingi pe care Iza și Dan și-o pasează continuu unul altuia. Dintre ei, Cosminov pare însă cel mai sincer: când se bucură, o face din toată inima, iar când este nefericit, suferă cu tot sufletul.

Teatrul Luni de la Green Hours a ajuns să facă terapie sentimentală prin teatru. Nu este numai un bar în care lumea vine pentru a se relaxa, ci și pentru a-și umple sufletul cu bună dispoziție. Iar dacă piesa reușește să-ți pună și întrebări referitoare la propria-ți viață, ce-ți poți dori mai mult de la o seară de luni... sau marți?

Onorată cu titlul „*Best Play*” la Dublin Fringe Festival, **The Sunshine Play** este bazată și pe jocul actoricesc de bună calitate: Daniel Popa (*Dan*) este reținut în expresie, dar foarte convingător, Isabela Neamțu (*Iza*) știe să fie când exuberantă, când enigmatică și, astfel, seducătoare, iar Cosmin Seleși (*Cosminov*) este curat și sincer și știe să aibă umor fără să exagereze, accentuând un text nu lipsit de profunzime.